

РЕЦЕНЗИЯ

от

Проф. дин Валерия Фол

на

представените от гл. ас. д-р **АНТОН ИВАНОВ ГЕНОВ** трудове за участие в конкурс за академичната длъжност **ДОЦЕНТ**, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски” в ДВ., бр. 57 от 11.07. 2023 г., професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Теория и история на културата. Архетипни символи от тракийската култура)

Представяне на кандидата

Антон Генов завършва бакалавърска степен към катедра „Културология” през 2004 г. със защита на бакалавърска теза на тема „Древноезическо наследство в българската народна вяра (По материали от Западните Родопи)”, през 2012 г. се дипломира в магистърска програма „Културна анимация и социализация на културното наследство” към същата катедра със защита на магистърска теза на тема „Мегалитни и скално-изсечени паметници в България. Опазване и социализация”. През 2017 г. кандидатът защитава докторска дисертация на тема "Скални светилища от Рило-Родопския масив. Семантични и функционални аспекти" в направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата. От 2018 г. д-р Антон Генов е главен асистент в катедра „Културология“. Още от студент той участва в редица университетски, национални и международни научни проекти. и. Резултатите от многобройните теренни изследвания са публикувани и докладвани на национални и международни научни форуми (на някои от тях участва в организирането им). От 2015 г. като асистент и от 2019 г. като главен асистент в катедра „Културология” д-р А. Генов води редица курсове и активно работи със студенти, включително научни

семинари и теренни изследвания. Научните проекти, конференции, семинари са подробно отразени в приложената автобиография.

Оценка на хабилитационния труд

Още от студентски години гл. ас. д-р Антон Генов се насочва към една от световните проблематики в историята и културата на древните народи – мегалитните и скалноизсечените паметници и посланията, които те са пренесли през хилядолетията за вярванията, божествата, символите, организацията на социума и отношението човек – общество – природа на създателите им. Теренните изследвания и публикациите на кандидата по този конкурс следя още от началото на неговата научна кариера. Затова и написването на хабилитационен труд със заглавие „Архетипни символи и образи от тракийската култура и изкуство“ не е изненада за мен, а очаквана уверена крачка напред в научните изследвания на автора. Книгата е първа по тази тема от български изследовател и с много приноси, тъй като вписва тракийската проблематика и паметници в една световна проблематика.

Архетипните символи и образи от тракийска култура и изкуство не са били целенасочен предмет на проучвания от изследователите на тракийската древност, макар автори, които се занимават с тракийското изкуство и култура, да се спират на някои от тях. Д-р Антон Генов е първият, който преднамерено и систематично ги изследва и обобщава. За написването на книгата авторът е провокиран от теренните изследвания на скалните и мегалитни светилища, в които от години участва и теоретичните му занимания с основната литература за архетипите. Следвайки Юнг и обобщението на Стивънс на теорията на Юнг за архетипите д-р А. Генов структурира своята монография според нея и търси проявленията на архетипни образи и символи в тракийската култура и изкуство – Богинята, героят – божественото дете – героят владетел, мъдрецът и обожествяването, свещеният брак като завършек на един и началото на нов цикъл. Затова и

текстът е организиран в Увод, пет глави, Заключение и Библиография, общо 142 страници. Изследването е интердисциплинарно, тъй като е базирано на резултати от анализ на писмени източници, материални свидетелства (недвижими и движими културни ценности), теренни изследвания и публикации върху тракийската култура и изкуство.

Много правилно в първа глава „Богинята майка като архетип в древните култури. Примери от Древна Тракия“ д-р А. Генов не се занимава със социалната организация през праисторическата и античната епоха и особено с преодоляната в науката теория за матриархата, съсредоточавайки се върху материалните проявления на женската космическа енергия, осмислена в култа към Великата богиня. Мъжкото начало е разработено във втора глава „Архетипът на героя или божественото дете като първообраз на героя-владетел в тракийската култура“, където се срещат редица приноси за царската идеология и култа към хероя в Тракия. Трета глава „Архетипният образ на мъдреца като преход към обожествяване“ е на отеглилия се герой, поради което е разгледан като отделен архетипен образ. Според мен мъдрецът може да бъде дефиниран и като Учител-посветител във вярата-обредност. Свещеният брак е най-добре разработеният елемент в тракийската религиозност и изкуство. В четвърта глава „Свещеният брак като архетип на логичен завършек и ново начало“ авторът допълва вече написаното по тази тема с различна, нова и важна гледна точка, а именно с разработването на свещения брак като алегория на мъжкото и женско начало в мито-религиозните представи. Петата глава „Архетипни символи в свещените места на траките“ надгражда с нови наблюдения и допълнения вече направени анализи и изводи в предходната книга на д-р А. Генов „Обожествената природа“.

Монографията е с подчертано приносен характер и е важна стъпка в изследванията на културата и религиозните вярвания на траките.

Оценка на приложените трудове

Монографията „Обожествената природа. Скални светилища от Рила, Родопите и Пирин“ е редактиран и допълнен текст на дисертационния труд на кандидата. Публикуван е много нов теренен материал за скални топоси на вяра, който е осмислен и тълкуван в духа на новите виждания за този вид недвижими паметници на културата.

Гл. ас. д-р Антон Генов е член на поредица научни проекти за документирание и изучаване на скалноизсечени и мегалитни светилища в Родопите, Рила, Пирин и други планини в Южна България, Република Турция и Гърция. Прави впечатление, че документиранияте топоси на вяра са своевременно оповестявани и интерпретирани в научни публикации. Колективната монография „Мегалитни светилища от Конявска планина и поречието на Струма“ и редица от представените статии въвеждат в научно обръщение с анализ нови сакрални пространства от древността (4.1, 4.2, 4.3, 4.15 - самостоятелни, 4.4, 4.5, 4.6 (в съавторство). Част от статии са решителни крачки към хабилитационния труд (4.9, 4.7, 4.8, 4.16 (самостоятелни) 4.12 (в съавторство). Авторът с основание обръща внимание на функционирането на някои топоси на вяра и профанизирането на обредността в наши дни (4.10). Обредната приемственост, характерна за много планински и не само) сакрални пространства присъства в много от публикациите на гл. ас. д-р Антон Генов. Специално внимание заслужава статията, която разглежда такива обекти в Западните Родопи (4.17), в която е подчертана връзката човек – природа като структурообразуваща във вярванията и обредността. Много полезна за изследователите е статията, посветена на методологията на изследвания на скалните и мегалитни обекти (4.11). Безспорен интерес от гледна точка на емпиричен материал и методология на изследванията представлява статията за погребалните практики и вярвания от Азия като възможност за по-доброто разбиране на

европейското религиозно мислене (4.13). Публикуваната в онлайн статия Sacred Places as a Resources for Development of Cultural Tourism and Cultural Routes in Small Localities in Southwestern (4.14) Bulgaria прави достояние на широката аудитория, включително международна, топоси на вяра, които функционират и днес и има освен научен и приложен характер за развитие на културния туризъм.

Като цяло представените публикации са приноси в няколко аспекта: въвеждане на нов материал, анализ в широк културологичен контекст, приложен характер в областта на културния туризъм. В тях ясно се вижда, че гл. ас. д-р А. Генов е изграден учен, който освен самостоятелно може да работи и в колектив. От публикациите на кандидата се вижда, че той изцяло се вписва в политиката на катедра „Културология“ на Югозападния университет активно да изследва сакралните места в Югоизточна Европа в сравнение с тези в Мала Азия.

Заклучение

Приложените публикации, водените курсове в образователния процес на ЮЗУ „Неофит Рилски“, участията в национални и международни конференции и семинари, извън аудиторната работа със студенти и цитиранията показват, че гл. ас. д-р Антон Генов надхвърля минимални национални и университетски изисквания и критерии за заемането на академичната длъжност доцент.

Кандидатът е изграден учен, заел своето място в изследванията на културата на древните общества и специално на траките. Активната му работа на терен, публикуването и анализите на новооткрити обекти са с приносен характер. Благодарение на публикациите много от новооткритите сакрални пространства са вече обекти на културния туризъм, т.е. ясно се

вижда връзката наука – развитие на региони, политика, водена от ЮЗУ „Неофит Рилски“.

В представените публикации за участие в конкурса не открих плагиатство.

По процедурата не са допуснати нарушения.

Като имам предвид гореказаното гласувам с **положителен глас (ДА)** за присъждане на академичната длъжност **ДОЦЕНТ** на гл. ас. д-р **АНТОН ИВАНОВ ГЕНОВ** в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Теория и история на културата. Архетипни символи от тракийската култура)

04. 10. 2023 г.

Проф. дин Валерия Фол

REVIEW

From

Prof. Dr. habil. Valeria Fol

on

the works presented by Assistant Professor Dr **ANTON IVANOV GENOV** for participation in a competition for the academic position of **ASSOCIATE PROFESSOR**, announced by the Southwestern University Neophit Rilski in the State Gazette, no. 57 dated 11.07. 2023, professional direction 3.1. Sociology, anthropology and cultural sciences (Theory and history of culture. Archetypal symbols from Thracian culture)

Presentation of the candidate

Anton Genov graduated from the Department of Cultural Studies in 2004 with a bachelor's thesis on the topic "Ancient Pagan Heritage in the Bulgarian Folk Faith (Based on Materials from the Western Rhodopes)". In 2012 he graduated from the Master's program "Cultural Animation and socialization of cultural heritage" in the same department with a defended master's thesis on the topic "Megalithic and rock-cut monuments in Bulgaria. Conservation and Socialization". In 2017, the candidate defended a doctoral dissertation on the topic "Rock sanctuaries from the Rilo-Rhodope massif. Semantic and functional aspects" in professional direction 3.1. Sociology, anthropology and cultural sciences. Since 2018, Dr. Anton Genov is assistant professor in the Department of Cultural Studies. Since he was a student, he has participated in a number of university, national and international scientific projects. The results of numerous

field studies have been published and reported at national and international scientific forums (he participated in the organization of some of). Since 2015 as an assistant and since 2019 as Assist. Prof. in the Department of Cultural Studies, Dr. A. Genov leads a number of courses and actively works with students, including scientific seminars and field research. Scientific projects, conferences, seminars are detailed in the attached curriculum vitae.

Evaluation of the habilitation work

Since his student years, Assist. Prof. Dr Anton Genov addresses one of the world's problems in the history and culture of ancient peoples – the megalithic and rock-cut monuments and the messages they have conveyed over the millennia about beliefs, deities, symbols, the organization of society and the relationship man – society – nature of their creators. I have been following his field research and publications since the beginning of his scientific career. Therefore, writing a habilitation thesis with the title "Archetypal symbols and images from Thracian culture and art" is not a surprise for me, but an expected confident step forward in the author's scientific research. The book is the first on this topic by a Bulgarian researcher and contains many contributions, as it includes the Thracian issues and monuments in a global context.

Archetypal symbols and images of Thracian culture and art have not been a targeted subject of study by researchers of Thracian antiquity, although authors who research Thracian art and culture dwell on some of them. Dr. Anton Genov is the first to deliberately and systematically investigate and summarize them. For the writing of the book, the author was inspired by the field studies of the rock and megalithic sanctuaries, in which he has participated for years, as well as by his theoretical studies with the basic literature on archetypes. Following Jung and Stevens' summary of Jung's theory of archetypes, Dr. A. Genov structured his monograph according to it and sought the manifestations of archetypal images and symbols in Thracian culture and art – the Goddess, the hero - the divine child

- the hero ruler, the sage and the deification, the sacred marriage as the end of one and the beginning of a new cycle. This is why the text is organized into an Introduction, five chapters, a Conclusion and a Bibliography, totaling 142 pages. The research is interdisciplinary, as it is based on the results of the analysis of written sources, material evidence (immovable and movable cultural values), field research and publications on Thracian culture and art.

Very correctly, in the first chapter "The Mother Goddess as an Archetype in Ancient Cultures. Examples from Ancient Thrace" Dr. A. Genov does not deal with the social organization during the prehistoric and ancient era, and especially not with the theory of matriarchy overcome in science. He focuses on the material manifestations of the female cosmic energy, conceived as the cult of the Great Goddess. The male beginning is developed in the second chapter, "The Hero Archetype or Divine Child as the Prototype of the Hero-Ruler in Thracian Culture," where a number of contributions to the royal ideology and hero cult in Thrace are found. Chapter Three, The Archetypal Image of the Sage as a Transition to Deification, is of the retired hero, which is why it is considered as a separate archetypal image. In my opinion, a sage can also be defined as a Teacher-initiator in faith-rite. The sacred marriage is the best developed element in Thracian religiosity and art. In the fourth chapter, "Sacred Marriage as an Archetype of Logical Ending and New Beginning", the author complements what has already been written on this topic with a different, new and important point of view, namely with the development of sacred marriage as an allegory of the male and female principle in mytho-religious representations . The fifth chapter, "Archetypal symbols in the sacred places of the Thracians" adds new observations and additions to the analyzes and conclusions already made in the previous book by Dr. A. Genov, "The Deified Nature".

The monograph has a marked contribution and is an important step in the research of the culture and religious beliefs of the Thracians.

Evaluation of the attached works

The monograph "Deified nature. Rock sanctuaries from Rila, the Rhodopes and Pirin" is an edited and supplemented text of the candidate's dissertation work. Much new field material on rock topoi of faith has been published, which has been conceived and interpreted in the spirit of the new viewpoints on this type of immovable cultural monuments.

Assist. Prof. Dr. Anton Genov is a member of a series of scientific projects for the documentation and study of rock-cut and megalithic sanctuaries in the Rhodopes, Rila, Pirin and other mountains in southern Bulgaria, the Republic of Turkey and Greece. It is noteworthy that the documented topoi of faith are promptly publicized and interpreted in scholarly publications. The collective monograph "Megalithic sanctuaries from Konyavska Planina and the Struma river basin" and a number of the presented articles introduce new sacred spaces from antiquity into scientific circulation with an analysis (4.1, 4.2, 4.3, 4.15 (independent), 4.4, 4.5, 4.6 (co-authored). Some of the articles constitute decisive steps towards the habilitation work (4.9, 4.7, 4.8, 4.16 (independent) 4.12 (co-authored). The author rightly draws attention to the functioning of some topoi of faith and the profanation of the ritualism nowadays (4.10). Ritual continuity, characteristic for many mountain (and not only) sacral spaces, is a topic present in many of the publications of Assist. Prof. Dr. Anton Genov.

The article that examines such sites in the Western Rhodopes (4.17) deserves special attention. In it, the relationship between human and nature is emphasized as structure-forming in beliefs and rituals. Very useful for researchers is the article devoted to the methodology of research on rock and megalithic sites (4.11). Of undoubted interest from the point of view of empirical material and research methodology is the article on funeral practices and beliefs from Asia as an opportunity for a better understanding of European religious thinking (4.13). The article published online, "Sacred Places as a Resources for Development of

Cultural Tourism and Cultural Routes in Small Localities in Southwestern Bulgaria” (4.14), makes available to a wide audience, including an international one, topoi of faith that still function today and carries, in addition to its scientific character, practical applications for the development of cultural tourism.

In general, the presented publications are contributory in several aspects: introduction of new material, analysis in a broad cultural context, applied nature in the field of cultural tourism. They clearly show that Assist. Prof. Dr. A. Genov is a well-rounded scientist who, in addition to being able to work independently, can also work in a team. The candidate's publications show that he fully fits the policy of the Department of Cultural Studies at Southwestern University to actively research sacred sites in Southeast Europe compared to those in Asia Minor.

Conclusion

The attached publications, the courses conducted in the educational process of Southwestern University Neophit Rilski, the participation in national and international conferences and seminars, the work outside the classroom with students and citations show that Assist. Prof. Dr Anton Genov, exceeds the minimum national and university requirements and criteria for holding the academic position of associate professor.

The candidate is an established scientist who has taken his place in the studies of the culture of ancient societies and especially of the Thracians. His active work in the field, publication and annals of newly discovered objects are of a contributing nature. Thanks to the publications, many of the newly discovered sacred spaces are already objects of cultural tourism, i.e. the connection science – regional development – politics led by Southwestern University Neophit Rilski is clearly visible.

I found no plagiarism in the publications submitted for participation in the competition.

No violations were committed in the procedure.

Bearing in mind the above, I vote with a **positive vote (YES)** for awarding the academic position of **ASSOCIATE PROFESSOR** to **Assistant Professor Dr ANTON IVANOV GENOV**, in professional direction 3.1. Sociology, anthropology and cultural sciences (Theory and history of culture. Archetypal symbols from Thracian culture)

29. 09. 2023

Prof. Dr. habil. Valeria Fol